МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ
Західнодонбаський інститут

Кафедра економіки та менеджменту

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ЕКОНОМІКА ПРАЦІ ТА СОЦІАЛЬНО-ТРУДОВІ ВІДНОСИНИ»

спеціальності: 051 Економіка

освітнього рівня: перший (бакалаврський)

освітньої програми: Економіка

спеціалізації: Управління персоналом та економіка праці

Затверджено
Науково-методичною радою
Західнодонбаського інституту
ПрАТ "ВНЗ "МАУП"
від 25 червня 2020 р.

Опис навчальної дисципліни

<table>
<tr><td rowspan="2">Найменування показників</td><td rowspan="2">Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень</td><td colspan="2">Характеристика навчальної дисципліни</td></tr>
<tr><td>денна форма</td><td>заочна форма</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Кількість кредитів 10</td><td>Галузь знань

_____0305_____

(шифр і назва)</td><td colspan="2" rowspan="2">**Нормативна**</td></tr>
<tr><td>Напрям підготовки

6.030505 Управління персоналом та економіка праці</td></tr>
<tr><td>Модулів - 1</td><td rowspan="5">Спеціальність:

Управління персоналом та економіка праці</td><td colspan="2">Рік підготовки</td></tr>
<tr><td>Змістових модулів –2</td><td>**4-й**</td><td></td></tr>
<tr><td>Індивідуальне науково-дослідне завдання
_____
(назва)</td><td colspan="2">Семестр</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Загальна кількість годин – **300**</td><td>**7-й**</td><td></td></tr>
<tr><td colspan="2">Лекції</td></tr>
<tr><td rowspan="9">Тижневих годин для денної форми навчання:

аудиторних – **4**

самостійної роботи студента –**2**</td><td rowspan="9">Освітньо-кваліфікаційний рівень:

<u>бакалавр</u></td><td>**104 год.**</td><td>**10 год.**</td></tr>
<tr><td colspan="2">Практичні, семінарські</td></tr>
<tr><td>**32 год.**</td><td>**8 год.**</td></tr>
<tr><td colspan="2">Лабораторні</td></tr>
<tr><td>**0 год.**</td><td>**0 год.**</td></tr>
<tr><td colspan="2">Самостійна робота</td></tr>
<tr><td>**164 год.**</td><td>**282 год.**</td></tr>
<tr><td colspan="2">Індивідуальні завдання:</td></tr>
<tr><td colspan="2">**-**</td></tr>
<tr><td colspan="2">Вид контролю:</td></tr>
<tr><td>**іспит**</td><td>**Іспит**</td></tr>
</table>

Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни: формування умінь організовувати особисту роботу та працю підлеглих, складати основні види управлінської документації (згідно ОПП). Економіку праці слід розглядати як одну з найважливіших передумов раціональної організації праці та створення сприятливого клімату на виробництві, безперервного зростання продуктивності праці, зниження собівартості продукції, обґрунтованого планування роботи підприємства. отримання навичок системного підходу до оцінки економічного потенціалу підприємства.

Завдання курсу «Економіка праці та соціально –трудові відносини» не тільки дати майбутнім керівникам теоретичні й практичні положення по організації їхньої праці, але й розкрити конкретні форми й методи побудови механізму управління організацією. Необхідність нормування праці обумовлена його роллю в системі економічної роботи на підприємстві як основи планування обсягів праці, чисельності персоналу і фонду заробітної плати.

В результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

Знати: Сутність і функції праці, її соціальні аспекти. Роль праці у розвитку людини і суспільства. Економічне значення праці. Форми та наслідки суспільного поділу праці. Види та наслідки поділу праці на підприємстві. Склад виробничого і трудового процесів. Принципи ефективності трудових процесів, їх класифікацію. Сутність соціально-трудових відносин. Фактори формування та оцінку соціально-трудових відносин. Сутність соціального партнерства. Механізм функціонування соціального партнерства в Україні. Міжнародний досвід соціального партнерства. Сутність ринку праці, його структуру, механізм дії і сегментацію ринку праці. Методи нормування і встановлення норм, їх аналіз,організацію нормування праці.

Вміти: логічно мислити, аналізувати отриманий результат з точки зору економічного прогнозування, самостійно планувати і прогнозувати техніко – економічні показники промислового підприємства; будувати організаційну та виробничу структуру управління підприємством, вибирати методики для визначення оптимальних найбільш масових трудових процесів. В результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен: організовувати робоче місце керівника, аналізувати умови праці, розробляти заходи щодо вдосконалення трудових процесів в управлінні підприємствами, виявляти інформаційні потреби керівників, професіоналів і фахівців, розробляти заходи щодо вдосконалення інформаційного забезпечення менеджерів,складати проекти управлінських рішень та обґрунтовувати їх доцільність.

Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Принципи і значення праці і соціально –трудових відносин на підприємстві.

Тема 1.1 **Об'єкт, предмет і завдання дисципліни**

Сутність і функції праці, її соціальні аспекти. Роль праці у розвитку людини і суспільства. Економічне значення праці.

Тема 1.2. **Трудові ресурси і трудовий потенціал суспільства.**

Єдність трудового і виробничого процесів, кооперування та поділу праці, аналіз трудового процесу. Форми та наслідки суспільного поділу праці. Види та наслідки поділу праці на підприємстві. Склад виробничого і трудового процесів. Склад і поєднання технологічного і трудового процесів у виробничому процесі виготовлення продукції. Класифікація трудових операцій залежно від специфіки виробничого процесу та організації праці. Принципи ефективності трудових процесів, їх класифікація.

Тема 1.3. **Соціально –трудові відносини як система**

Сутність соціально-трудових відносин. Фактори формування та оцінка соціально-трудових відносин. Формування системи соціально-трудових відносин в умовах переходу до ринкової економіки.

Тема 1.4. **Соціальне партнерство**

Сутність соціального партнерства. Наймані працівники та їхні об'єднання як суб'єкти соціального партнерства. Роботодавці та їхні об'єднання як суб'єкти соціального партнерства. Механізм функціонування соціального партнерства в Україні. Міжнародний досвід соціального партнерства.

Тема 1. 5**. Ринок праці та його регулювання**

Сутність ринку праці.Склад і структура ринку праці. Механізм дії ринку праці. Сегментація ринку праці.

Тема 1.6. **Соціально –трудові відносини зайнятості.**

Соціально-економічна сутність, характер і види зайнятості населення. Методи і механізм регулювання рівня зайнятості. Два підходи до проблеми безробіття. Класифікація видів безробіття. Основні показники аналізу безробіття.

Змістовий модуль 2 – Методи нормування і встановлення норм, їх аналіз.

Тема 2.1 – **Організація і нормування праці.**

Сутність і основні напрями організації праці. Форми розподілу й кооперації праці. Класифікація робочих місць, їх організація, планування та обслуговування. Умови праці та фактори, що їх визначають. Суть і функції нормування праці. Норми праці і їх види..Класифікація витрат робочого часу. Класифікація методів вивчення робочого часу і технічні засоби спостереження. Фотографія робочого часу, її види, зміст і особливості проведення. Методика проведення хронометражу, вибір об'єкту та оптимальної кількості вимірів. Призначення та класифікація норм праці. Встановлення норм часу норм виробітку. Класифікація норм витрат і норм результатів праці. Структура норм часу та характеристика витрат робочого часу та за характером зайнятості робітника. Основні методи їх вивчення. Методи нормування праці. Загальна процедура розроблення нормативних матеріалів з праці.Управління нормуванням праці в умовах ринку. Методи нормування і види норм. Класифікація способів та методів нормування праці. Загальні умови і вихідні матеріали для створення нормативів та вимоги до них. Нормування праці за мікроелементами. Укрупнені нормативи праці і типові норми.

Тема 2.2 **Продуктивність і ефективність праці.**

Поняття продуктивності і продуктивності праці.Методи вимірювання продуктивності праці. Фактори і резерви підвищення продуктивності праці в економіці ринкового типу. Управління продуктивністю праці. Встановлення норм обслуговування і норм штату (норм чисельності). Коефіцієнт зайнятості. Розрахунок норми чисельності допоміжн их робітників. Нормування праці службовців. Норма керованості. Продукт праці фахівця, рядових службовців, технічних виконавців.

Тема 2.3 **Політика доходів і оплата праці**

Вартість робочої сили, фактори, які впливають на її формування. Доходи населення. Диференціація доходів (витрат) населення. Рівень життя, система соціальних гарантій, захисту і підтримки населення. Законодавче регулювання державних соціальних стандартів і державних соціальних гарантій в Україні.

Структура навчальної дисципліни

азви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	Усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		Л	П	лаб	Інд	с.р.		л	п	лаб	Інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Принципи і значення праці і соціально –трудових відносин на підприємстві.												
Тема 1.1	14	6				8	12.5	0.5				12
Тема 1.2	20	8	2			10	24.5	0.5				24
Тема 1.3	30	8	2			20	28	1	1			26
Тема 1.4	30	8	2			20	28	1	1			26
Тема 1.5	25	6	4			15	28	1	1			26
Тема 1.6	27	8	4			15	24	1	1			22
Модульна контрольна робота	2		2									
Разом за зміст.модулем	148	44	16			88	145	5	4			136
Змістовий модуль 2. Методи нормування і встановлення норм, їх аналіз												
Тема 2.1	48	20	4			24	54	2	2			50
Тема 2.2	50	20	4			26	53	2	1			50
Тема 2.3	52	20	6			26	48	1	1			46
Модульна контрольна робота	2		2									
Разом за зміст.модулем 2	152	60	16			76	155	5	4			146
Усього годин	300	104	32			164	300	10	8			282

Питання для самоконтролю (самостійна робота)

1. Сутність і функції праці, її соціальні аспекти.

2. Роль праці у розвитку людини і суспільства. Економічне значення праці.

3. Форми та наслідки суспільного поділу праці.

4. Склад виробничого і трудового процесів.

5. Класифікація трудових операцій залежно від специфіки виробничого процесу та організації праці.

6. Принципи ефективності трудових процесів, їх класифікація.

7. Сутність соціально-трудових відносин.

8. Фактори формування та оцінка соціально-трудових відносин.

9. Сутність соціального партнерства.

10. Механізм функціонування соціального партнерства в Україні. Міжнародний досвід соціального партнерства.

11.Сутність ринку праці.Склад і структура ринку праці.

12. Механізм дії ринку праці. Сегментація ринку праці.

13.Соціально-економічна сутність, характер і види зайнятості населення.

14.Методи і механізм регулювання рівня зайнятості.

15. Наукові принципи технічного нормування праці на промисловому підприємстві, їх характеристика і значення для ефективної діяльності промислового підприємства

16.Робоче місце як зона поєднання виробничого і трудових процесів.

17.Умови праці.

18. Методи вивчення трудових процесів і витрат робочого часу.

19. Визначення встановлення норм та нормалізованого часу у зарубіжній практиці.

20. Норми праці та їх використання на виробництві.

21. Характеристика чинників,що обґрунтовують норми праці.

22. Нормування праці управлінського персоналу в зарубіжній практиці.

23. Значення перегляду норм праці для підвищення продуктивності праці промислового підприємства.

24. Поняття продуктивності і продуктивності праці.

25. Методи вимірювання і резерви підвищення продуктивності праці в економіці ринкового типу.

26. Управління продуктивністю праці.

27. Вартість робочої сили, фактори, які впливають на її формування.

28. Доходи населення. Диференціація доходів (витрат) населення.

29.Рівень життя, система соціальних гарантій, захисту і підтримки населення.

30. Законодавче регулювання державних соціальних стандартів і державних соціальних гарантій в Україні.

Рекомендована література

1. Закон України „Про організації роботодавців” від 24.05.2001 № 2436-III в чинній редакції.
2. Закон України “Про загальнообов’язкове державне соціальне страхування у зв’язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими народженням та похованням” від 18.01.2001 № 2240-III в чинній редакції.
3. Закон України “Про загальнообов’язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття” від 02.03.2000 № 1533-III в чинній редакції.
4. Закон України ”Про загальнообов’язкове державне пенсійне страхування” від 09.07.2003 № 1058-IV в чинній редакції.
5. Богиня Д. П., Грішнова О. А. Основи економіки праці. — К.: „Знання-Прес”, 2000.
6. Васильченко В.С. Державне регулювання зайнятості: Навч. посібник. – К.: КНЕУ, 2003
7. Генкин Б.М. Организация, нормирование и оплата труда на промышленных предприятиях. - М.: Норма, 2008.
8. Генкин Б.М. Экономика и социология труда. - М.: Норма, 2007.
9. Герасименко О.О., Гнибіденко І.Ф., Ємельяненко Л.М., Цимбалюк С.О. „Економіка праці й соціально-трудові відносини”. Електронний дистанційний навчальний посібник.- К.: КНЕУ, 2010.
10. Грішнова О.А. Економіка праці та соціально-трудові відносини: Підручник. — 3.вид., випр. і доп. — К. : Знання, 2007.
11. Економіка праці та соціально-трудові відносини: підручник /за заг. ред. А.М. Колота. - К.: КНЕУ, 2009.
12. Есинова Н.И. Экономика труда и социально-трудовые отношения: Учеб. пособие. – К.: Кондор, 2012.
13. Завіновська Г. Т. Економіка праці. — К.: КНЕУ, 2013.

14. Колот А.М. Соціально-трудові відносини: теорія і практика регулювання: Монографія. – К.: КНЕУ, 2003.
15. Одегов Ю.Г., Руденко Г.Г., Бабынина Л.С. Экономика труда. Учебник. В 2 т. – М.: Издательство „Альфа-Пресс”, 2007. Т.1. – 760 с., Т.2. - 924 с.
16. Экономика труда и социально-трудовые отношения / Под. ред. Н.А.Волгина, Ю.Г.Одегова. М. Издательство “Экзамен”, 2015.
17. Экономика труда и социально-трудовые отношения / Под. ред. Г.Г. Меликьяна, Р.П. Колосовой. — М.: Изд-во МГУ, 2012.
18. Экономика труда: Учебник / Под ред. проф. П.Э. Шлендера и проф. Ю.П. Кокина. — М.: Юристъ, 2014.
19. Багрова І.В. Нормування праці: навч. посіб. / І.В. Багрова. – Дніпропетровськ: Видавництво ДУЕП, 2012. – 212 с.
20. Нормування праці / за ред. В.М.Данюка і В.М. Абрамова. – К., 2010.
21. Бухалков М.И. Организация и нормирование труда: уч. Для вузов / М.И. Бухалков; Васильков В.Г. Організація виробництва: навч. посібник – под. ред. проф. М.В. Мельник. –М.: ИНФРА –М, 2018. -416 с.
22. Верхоглядов Н.І., Ядранський Д.М., Лисенко Ю.В. Слабко Я.Я. Нормування праці: навч. –практ.пос./ Н.І. Верхоглядов, Д.М. Ядранський, Ю.В. Лисенко, Я.Я. Слабко. –К., 2009. -368 с.
23. Головач А.С., Березина Н.С., Бокун Н.Ч. Организация, нормирование и оплата труда / А.С. Головач, Н.С, Березина, Н.Ч. Бокун. – М., 2014.
24. Данюк В.М., Райковська Г.О. Нормування праці / В.М. Данюк, Г.О. Райковська. – К., КНЕУ, 2016.
25. Калина А.В.Економіка праці та соц.–трудові відносини / А.В. Калина. – К.; МАУП, 2012.